

Podmíněné propuštění

Pokud odsouzený vykonával trest odnětí svobody ve více věznicích a krajský soud si při posuzování stížnosti proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění vyžádá výchovnou zprávu z věznice, kde odsouzený vykonával trest odnětí svobody kratší dobu a postaví na této zprávě odůvodnění svého rozhodnutí, aniž by odsouzenému umožnil se k této zprávě jakkoli vyjádřit a zároveň opomene vyžádat si a provést jako důkaz výchovnou zprávu z věznice, kde odsouzený vykonával trest odnětí svobody výrazně delší dobu, poruší tímto postupem základní práva odsouzeného zaručená v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. I.ÚS 1474/24 ze dne 12.2.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele M. T., zastoupeného JUDr. D.O., advokátem, sídlem H., proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. února 2024 č. j. 8 To 358/2023-71 a usnesení Městského soudu v Brně ze dne 25. října 2023 č. j. 8 PP 79/2023-23, za účasti Krajského soudu v Brně a Městského soudu v Brně, jako účastníků řízení, tak, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 27. února 2024 č. j. 8 To 358/2023-71 byla porušena základní práva stěžovatele zaručená v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Návrh na zrušení usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. února 2024 č. j. 8 To 358/2023-71 se zamítá. Ve zbývajícím rozsahu se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadených rozhodnutí

1. Stěžovatel se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí z důvodu tvrzeného porušení jeho práv zakotvených v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

2. Z ústavní stížnosti, jejích příloh a ze spisu Městského soudu v Brně (dále jen "městský soud") vedeného pod sp. zn. 8 PP 79/2023 vyplývá, že stěžovatel po určitou dobu vykonával trest odnětí svobody ve Slovenské republice, od 13. 9. 2023 pak trest odnětí svobody vykonával v České republice. Dne 15. 9. 2023 podal žádost o podmíněné propuštění, kterou městský soud zamítl napadeným usnesením. Stěžovatel podal stížnost.

3. Napadeným usnesením Krajský soud v Brně (dále jen "krajský soud") stížnost stěžovatele zamítl. Konstatoval, že stěžovatel vykonal více než polovinu trestu odnětí svobody a splnil tak jednu ze zákonem požadovaných podmínek k podmíněnému propuštění. Stěžovatel ale nesplňuje podmínku polepšení. K tomu si krajský soud vyžádal aktuální výchovnou zprávu z Věznice v Rapoticích, kde stěžovatel v době rozhodnutí vykonával trest odnětí svobody. Z této zprávy, stejně jako z předchozí výchovné zprávy Věznice v Brně - Bohunicích vyplývá, že stěžovatel od 13. 9. 2023 nezískal žádnou kázeňskou odměnu a je zařazen do II. postupné skupiny vnitřní diferenciaci (dále jen "PSVD"). Pokud chce dosáhnout podmíněného propuštění, musí se chovat nadstandardně, což zejména předpokládá získání kázeňských odměn. Krajský soud dále okrajově uvedl, že stěžovatel nesplňuje podmínku vedení řádného života, neboť navzdory tomu, že mu byly ukládány i podmíněné tresty

odnětí svobody, nevedly k jeho nápravě.

II. Argumentace stěžovatele

4. Stěžovatel namítá, že městský soud ani krajský soud neprovedly důkaz výchovnou zprávou od Ústavu na výkon trestu odňatie slobody Hrnčiarovce nad Parnou, Slovenská republika, kde vykonal převážnou většinu svého uloženého trestu. Tento důkaz přitom navrhl provést už v žádosti o podmíněné propuštění. V dané souvislosti stěžovatel sice aktivně sám doložil jednajícímu soudu prvního stupně jednu takovou zprávu - Sdělení Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Trnava, "Vec M. T., nar. XXX - oznamenie, zaslanie", avšak tu městský soud nevzal v úvahu. Nadto si městský soud nevyžádal "vlastní" informaci o stavu převýchovy stěžovatele ze Slovenské republiky. Neučinil tak ani krajský soud, i když stěžovatel na toto pochybení ve své stížnosti výslovně poukázal.

5. Krajský soud provedl důkaz výchovnou zprávou z Věznice v Rapoticích, kde stěžovatel vykonával trest odnětí svobody. Krajský soud ale rozhodoval na neveřejném zasedání a stěžovatel nevěděl o existenci této zprávy. Nemohl se s tímto důkazem seznámit a vyjádřit se k němu. Krajský soud tak porušil zásadu kontradiktornosti řízení, k čemuž stěžovatel odkazuje na náleze ze dne 12. 5. 2011 sp. zn. III. ÚS 1735/10.

6. Stěžovatel dále namítá, že napadená rozhodnutí neobsahují žádný návod, jaké konkrétní osobnostní a jiné změny se od něj očekávají, aby měl možnost uspět při své žádosti o podmíněné propuštění. Rovněž namítá, že krajský soud se v řízení dopustil průtahů.

III. Vyjádření účastníků řízení

7. Soudce zpravodaj vyzval krajský soud, okresní soud, Městské státní zastupitelství v Brně a Krajské státní zastupitelství v Brně, aby se k ústavní stížnosti vyjádřili. Státní zastupitelství se k ústavní stížnosti ke dni rozhodnutí nevyjádřila, čímž se postavení vedlejších účastníků vzdala. Krajský soud odkázal na své napadené usnesení. Městský soud odkázal na spisový materiál. Vyjádření účastníků řízení tedy neobsahovalo žádné nové skutečnosti, které by stěžovateli nebyly známy z průběhu předchozího řízení, proto je Ústavní soud nezasílal k replice.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

8. Ústavní soud se nejprve zabýval tím, zda jsou splněny procesní předpoklady projednání ústavní stížnosti. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, ve kterých byla vydána rozhodnutí napadená ústavní stížností, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen advokátem v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Jeho ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť vyčerpал všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv. Ústavní soud nepřehlédl, že v ústavní stížnosti došlo ke zjevné chybě v psaní, neboť napadené usnesení krajského soudu bylo identifikováno číslem jednacím 8 To 14/2024-75 (rozhodnutí o zamítnutí stížnosti proti rozhodnutí městského soudu o nevyhloučení senátu tohoto soudu z projednání věci), ačkoli z celého obsahu stížnosti je jasné patrné, že stěžovatel, resp. jeho zástupce napadá usnesení o zamítnutí stížnosti proti rozhodnutí téhož soudu o zamítnutí žádosti stěžovatele o podmíněné propuštění. Ústavní soud tak posoudil ústavní stížnost podle jejího obsahu a s uvedením správné identifikace číslem jednacím (data obou rozhodnutí byla totožná) ji meritorně projednal.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

9. Ústavní soud úvodem připomíná, že jeho úkolem je ochrana ústavnosti, nikoli "běžné" zákonnosti (čl. 83 Ústavy). Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů a do jejich rozhodovací činnosti může zasáhnout jen tehdy, shledá-li současně porušení základního práva nebo svobody. V nyní

posuzovaném případě takové porušení shledal.

10. V těch stadiích trestního řízení, v nichž je rozhodováno o osobní svobodě obviněného, jakož i o jeho vině a trestu, je třeba dbát na dodržení kontradiktorních rysů řízení (nález ze dne 12. 5. 2011 sp. zn. III. ÚS 1735/10). I v trestním řízení je tak nutné důsledně naplňovat právo se vyjádřit zaručené čl. 38 odst. 2 Listiny. Toto základní právo je třeba chápat nejen jako možnost vyjádřit se ke všem prováděným důkazům a předložit skutečnosti nutné k obhájení svých nároků, ale také jako právo být seznámen s každým podáním nebo stanoviskem, jejichž účelem je ovlivnit rozhodování soudu, a k těmto mít také možnost se vyjádřit (např. nález ze dne 9. 10. 2024 sp. zn. I. ÚS 3287/23, bod 18).

11. Stejná procesní pravidla lze vztáhnout i na řízení o návrhu na podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Předpokladem pro naplnění těchto práv obviněného je buď jeho osobní přítomnost při úkonech trestního řízení (např. formou hlavního líčení, veřejného zasedání), nebo jiný procesní způsob představení relevantních skutečností (důkazů, tvrzení, zamýšlených postupů a právních argumentů) odsouzenému a poskytnutí mu reálné možnosti k vyjádření a k eventuálnímu uplatnění jeho protiargumentů a návrhů (nález ze dne 12. 5. 2011 sp. zn. III. ÚS 1735/10). Ústavní soud v nálezu sp. zn. III. ÚS 1735/10 uvedl, že za porušení čl. 38 odst. 2 Listiny považuje postup, v němž stížnostní soud "své meritorní rozhodnutí o zamítnutí návrhu na podmíněné propuštění opřel o jiný hmotněprávní důvod, než jaký aplikoval prvoinstanční soud, aniž by přitom stěžovateli poskytl prostor pro vyjádření jeho stanoviska. Své rozhodnutí soud učinil v neveřejném zasedání bez přítomnosti navrhovatele, aniž by ho předem seznámil se zamýšlenou právní argumentací a poskytl mu příležitost se k ní vyjádřit, eventuálně navrhnout důkazy svědčící v jeho prospěch".

12. Stěžovatel v nyní projednávané věci nedostal prostor, aby mohl reagovat na výchovnou zprávu Věznice Rapotice a pokusit se ovlivnit rozhodnutí krajského soudu. Z napadeného usnesení je přitom zřejmé, že odůvodnění krajského soudu stojí hlavně na této zprávě. Stěžovatel přitom neměl možnost se s touto zprávou seznámit a reagovat na ni, tak jak to nyní činí v ústavní stížnosti, kde vysvětluje, že z časových důvodů nemohl na případnou kázeňskou odměnu vůbec dosáhnout. Ústavní soud přitom již dříve upozornil na to, že při posuzování počtu udělených kázeňských odměn a trestů nelze pominout odlišnou a v čase se proměňující praxi jednotlivých věznic při udělování kázeňských odměn a trestů (nález ze dne 28. 11. 2018 sp. zn. II. ÚS 482/18, bod 33). Ústavnímu soudu ze své pozice nepřísluší tvrzení stěžovatele v této fázi ověřovat, jde nicméně o argumentaci, která mohla být součástí stížnostního řízení, za předpokladu, že by stěžovatel dostal možnost se k tomuto důkazu vyjádřit. Krajský soud se tak svým procesním postupem dopustil porušení práva stěžovatele ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny.

13. Pochybení krajského soudu je ale ještě stupňováno tím, že se v napadeném rozhodnutí vůbec nevypořádal s důkazním návrhem stěžovatele - výchovnou zprávou od Ústavu na výkon trestu odňatie slobody Hrnčiarovce nad Parnou, Slovenská republika, kde stěžovatel vykonal převážnou většinu trestu odnětí svobody. Ve stížnosti proti usnesení městského soudu stěžovatel opakovaně kritizuje, že výchovná zpráva nebyla městským soudem vyžádána a na straně 11 výslovně uvádí, že trvá na tom, aby bylo ze Slovenska vyžádáno "vyhodnocení věznicí".

14. Ústavní soud konstantně zastává názor, že zásadu spravedlivého procesu je třeba vykládat v tom smyslu, že v řízení před obecným soudem musí být dána jeho účastníkovi mj. možnost navrhnout důkazy, jejichž provedení pro prokázání svých tvrzení pokládá za potřebné; tomuto procesnímu právu účastníka pak odpovídá povinnost soudu nejen o navržených důkazech rozhodnout, ale také - pokud návrhu na jejich provedení nevyhoví - ve svém rozhodnutí vysvětlit, z jakých důvodů navržené důkazy neprovedl. V případě, že tak obecný soud neučiní, zatíží své rozhodnutí nejen vadami spočívajícími v porušení obecných procesních předpisů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v hlavě páté Listiny. Opomenuté důkazy, tedy důkazy, o nichž v řízení nebylo

soudem rozhodnuto, případně důkazy, jimiž se soud bez adekvátního odůvodnění nezabýval, proto téměř vždy založí nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí, ale současně též jeho protiústavnost (např. nálezy ze dne 21. 11. 2007 sp. zn. II. ÚS 623/05 a ze dne 13. 9. 2023 sp. zn. I. ÚS 1531/23).

15. Ze zmíněných zásad však na druhé straně nikterak nevyplývá povinnost soudu provést všechny důkazy, které účastník navrhl. Je to obecný soud, který je povinen a současně oprávněn zvažovat, v jaké fázi řízení které důkazy je třeba provést, zda a nakolik je potřeba dosavadní stav dokazování doplnit a zda je určitý důkazní prostředek způsobit prokázat tvrzenou skutečnost (nález sp. zn. II. ÚS 623/05).

16. Ústavní soud nepřehlédl, že součástí spisu je Sdělení Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Trnava, "Vec M. T., nar. XXX - oznamenie, zaslanie", které poskytuje určité informace o stěžovatelově výkonu trestu odnětí svobody na Slovensku. Oproti stěžovateli navíc Ústavní soud nesouhlasí s tvrzením, že městský soud tento dokument nevzal nijak v úvahu. Jak vyplývá z bodu 11 napadeného usnesení, městský soud přihlédl k tomu, že stěžovateli byla v průběhu výkonu trestu odnětí svobody na Slovensku uložena jedna disciplinární odměna. Podle Ústavního soudu ale tento dokument nemůže nahradit výchovnou zprávu, neboť obsahuje toliko informace o množství udělených disciplinárních odměn a disciplinárních trestů. Jak prokazuje Hodnocení stěžovatele zaslané Věznicí Rapotice, které je založeno ve spise (č. l. 68), výchovná zpráva nemá být jen statistikou uložených odměn a trestů. Jde o komplexní zhodnocení chování vězně ve výkonu trestu odnětí svobody. Ostatně i Ústavní soud již dříve uvedl, že při posuzování splnění podmínky polepšení není vhodné vycházet pouze z počtu nasbíraných kázeňských odměn či trestů. Takové číslo bez uvedení,

za co byly uloženy, je nevyovídající z hlediska polepšení a nápravy (nález ze dne 28. 11. 2018 sp. zn. II. ÚS 482/18, bod 33).

17. Obecné soudy mají při posuzování žádosti o podmíněné propuštění povinnost získat pro své rozhodnutí dostatek skutkových podkladů, z nichž by s co nejvyšší mírou určitosti (pravděpodobnosti) bylo možno usoudit, nakolik, případně zda vůbec dosavadní výkon trestu splnil u odsouzeného svůj předpokládaný účel (např. nálezy ze dne 22. 3. 2001 sp. zn. III. ÚS 611/2000 a ze dne 9. 1. 2024 sp. zn. III. ÚS 3047/23).

18. Krajský soud při posouzení stížnosti stěžovatele pochybil. Na jednu stranu si vyžádal výchovnou zprávu z Věznice Rapotice, kde stěžovatel v danou dobu vykonával trest odnětí svobody asi čtyři měsíce, aniž by stěžovateli umožnil se k této zprávě jakkoli vyjádřit. Na druhou stranu však zcela opomenul vyžádat si a provést jako důkaz výchovnou zprávu z věznice na Slovensku, kde stěžovatel vykonával trest odnětí svobody více než rok. Krajský soud ostatně ani ve vyjádření k ústavní stížnosti nevysvětlil, proč takto (ne)postupoval a odkázal toliko na napadené rozhodnutí. Postupem krajského soudu tak došlo k porušení základních práv stěžovatele podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 38 odst. 2 Listiny.

19. Tyto závěry nicméně nelze vztáhnout na napadené rozhodnutí městského soudu. V žádosti o podmíněné propuštění stěžovatel uvedl, že městský soud má možnost si výchovnou zprávu vyžádat a dále uvedl, že Sdělením Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Trnava, "Vec M. T., nar. XXX - oznamenie, zaslanie" je dostatečně prokázáno, že se choval vzorně. Jak vyplývá z protokolu z veřejného zasedání dne 25. 10. 2023 (č. l. 18 - 19), stěžovatel měl prostor k doplnění dokazování, přičemž důkaz výchovnou zprávou nenavrhl. Učinil tak až po skončení dokazování ve svém konečném návrhu.

20. Námitkou projednání věci bez zbytečných průtahů se Ústavní soud blíže nezabýval. Procesními

prostředky k ochraně práva narušeného nepřiměřenou délkou již skončeného soudního řízení jsou podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), uplatnění nároku na náhradu škody či poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v rámci předběžného projednání, resp. žaloba v případě neposkytnutí požadované náhrady ve lhůtě šesti měsíců, jakož i všechny procesní prostředky uplatnitelné v takovou žalobou zahájeném občanskoprávním řízení. Ústavní soud s ohledem na zásadu subsidiarity není oprávněn neodůvodněné průtahy již skončeného řízení zjišťovat, neboť to přísluší jiným orgánům veřejné moci a mohl by tím prejudikovat výsledek eventuálního soudního sporu (náleze ze dne 7. 8. 2007 sp. zn. IV. ÚS 391/07).

VI. Závěr

21. Ústavní soud tak uzavírá, že napadeným rozhodnutím krajského soudu došlo k porušení základních práv stěžovatele zaručených čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 38 odst. 2 Listiny, a proto vyslovil porušení jeho ústavně zaručených práv podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

22. Návrh na zrušení napadeného usnesení krajského soudu nicméně Ústavní soud zamítl (výrok II). Ze spisu vedeného pod sp. zn. 8 PP 79/2023 a z dotazu na Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky totiž Ústavní soud zjistil, že výkon trestu odnětí svobody stěžovatele skončil dnem 16. 4. 2024. Stěžovatel podal ústavní stížnost dne 24. 5. 2024, tedy až po konci trestu. Kasace napadeného usnesení krajského soudu by tak v případě stěžovatele neměla smysl, neboť vedení řízení o žádosti o podmíněné propuštění by bylo, s ohledem na odpykání celého trestu odnětí svobody stěžovatelem, bezpředmětné.

23. To ovšem nic nemění na tom, že k porušení základních práv stěžovatele došlo, což Ústavní soud výjimečně formou tzv. akademického výroku konstatoval, neboť ten může mít s ohledem na závaznost vykonatelných rozhodnutí Ústavního soudu pro všechny osoby a orgány podle čl. 89 odst. 2 Ústavy význam pro postup v obdobných případech. Nálezová forma rozhodnutí je nezbytná pro lepší naplnění jak subjektivní funkce řízení o ústavní stížnosti, neboť jím Ústavní soud obecně závaznými závěry jednak poskytuje stěžovateli určitou satisfakci v podobě konstatování porušení práva, tak z hlediska její objektivní funkce vymezuje hranice dalšího postupu soudů v obdobných případech [náleze ze dne 28. 6. 2019 sp. zn. IV. ÚS 1527/19 (N 123/94 SbNU 427)].

24. Ústavní soud připomíná, že požadavek na nezákonnost rozhodnutí podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, nutně nezahrnuje formální zrušení či změnu rozhodnutí [srov. náleze ze dne 9. 7. 2009 sp. zn. II. ÚS 1774/08 (N 155/54 SbNU 17)] a při jeho aplikaci je nutné dbát zejména na jeho ústavněprávní základ [náleze ze dne 13. 3. 2012 sp. zn. I. ÚS 529/09 (N 51/64 SbNU 625)]. Jinými slovy, splnění podmínek odpovědnosti státu by mělo být posuzováno v materiálním slova smyslu.

25. Ve zbývajícím rozsahu Ústavní soud ústavní stížnost odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný (výrok III).

26. S ohledem na výše uvedené Ústavní soud vyslovil, že došlo k porušení ústavně zaručených práv stěžovatele, avšak ústavní stížnost zčásti zamítl podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a zčásti odmítl podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

Další články:

- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)